

INTERNACIONALIZACIJA KOT RAZVOJ KAKOVOSTI

UNIVERZE V MARIBORU

Univerza v Mariboru je pristopila k oblikovanju mednarodne institucionalne strategije z lastnimi prednostnimi usmeritvami ob upoštevanju smernic Nacionalnega programa visokega šolstva 2011 – 2020 (NPVŠ) s ciljem, da bo slovensko visoko šolstvo do leta 2020 postalo del globalnega visokošolskega prostora. Internacionalizacija ni več le dopolnilna dejavnost visokošolske dejavnosti, temveč je osrednji kazalec kakovosti institucije, ki bo skladna z evropskimi standardi kakovosti in mednarodno primerljiva, dosežki pa bodo mednarodno konkurenčni. V letu 2013 bo Univerza v Mariboru izdelala program internacionalizacije na podlagi pripravljenih izhodišč, ki jih je Senat UM potrdil junija 2012.

Cilji predlagane strategije Univerze v Mariboru sledijo ciljem NPVŠ 2011 – 2020:

- sooblikovanje Evropskega visokošolskega prostora in sodelovanje s sosednjimi regijami in najrazvitejšimi državami z vsega sveta,
- poučevanje in raziskovanje bosta potekala v sodelovanju s tujimi institucijami, visokoškolskimi učitelji in raziskovalci ter prisotnosti tujih študentov,
- število skupnih študijskih programov s tujimi visokoškolskimi institucijami se bo bistveno povečalo, pri tem se bodo prednostno razvijali podiplomski študijski programi.

Univerza v Mariboru bo sledila nacionalnim merilom NPVŠ 2011 – 2020:

- leta 2020 bo 20 % diplomantov mobilnih (kratkoročna mobilnost),
- do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija vsaj 10 %,
- do leta 2020 bo petina doktorskih študentov študirala na programih, ki so skupni programi s tujimi univerzami,
- med visokoškolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci bo do leta 2020 vsaj 10 % tujih državljanov.

Prav tako bo Univerza v Mariboru upoštevala kot prioriteto predlagani ukrep Vlade RS, da se poveča obseg raziskovalne dejavnosti, izvedene v transnacionalnih projektih oziroma aktivnostih (postopna rast do leta 2020).

Internacionalizacija visokega šolstva je sistemsko odvisna od zagotavljanja kakovosti in obratno. Internacionalizacija je tudi procesno orodje, s katerim lahko utrdimo in obogatimo lastni nacionalni sistem in razvijamo globalnega. Tak sistem pa zahteva dodano vrednost kakovosti, ki jo moramo zagotoviti, če želimo razvijati internacionalizacijo na svoji univerzi. Tako internacionalizacija kot razvoj kakovosti morata biti upoštevana in razumljena kot izziv, ki se bo obrestoval ter pripomogel k razvoju in večanju znanja, pridobivanju medosebnih komunikacijskih in kulturnih kompetenc ter oblikovanju nove študijske ponudbe. Internacionalizacija je neprekinjen, stalen proces, ki se ga ne da kar tako ustaviti, zato mora biti pri vseh partnerjih in akterjih prepoznan kot učinkovit. Za uresničevanje procesa internacionalizacije morajo biti dani osnovni pogoji, kjer so vključeni ne samo študenti, temveč vsi zaposleni, raziskovalci in pedagoški ter nepedagoški delavci.

Mednarodna zveza univerz (IAU) in Evropsko združenje univerz (EUA) ugotavljajo, da se internacionalizacija odvija v radikalno spremenjenem, kompleksnem, diferenciranem in globalnem kontekstu. To ima za posledico spremembe v ciljih, aktivnostih in soudeležencih, zato moramo ponovno pregledati terminologijo, konceptualne okvirje in prejšnje razumevanje internacionalizacije. Kar pa je najpomembnejše, povečana je pozornost internacionalizaciji na vseh področjih delovanja in s tem povezana »zdrava« metoda prepoznavanja vrednot, namenov, ciljev in načinov izvajanja aktivnosti.

V preteklosti je bila internacionalizacija sama po sebi razumeta kot nekaj pozitivnega, medtem ko je danes to drugače, še posebej zaradi razlik med nameni in pričakovanimi rezultati. Največje razlike se pojavljajo med institucijami, ki si lahko »privoščijo« razvoj internacionalizacije, in tistimi, ki si ga ne morejo. Med drugim ne gre več za razliko med severom in jugom, temveč institucijami znotraj ene države. Posamezne akademske skupnosti si zaradi ugleda in razpoložljivih virov lahko privoščijo, da privabijo najboljše študente, profesorje, raziskovalce. S tem se na določen način okoriščajo na račun drugih in s tem se poglobljajo tudi institucionalne razlike.

Mednarodna zveza univerz (IAU) s svojimi eksperti preučuje globalne trende internacionalizacije, analizira koristi internacionalizacije in najpogostejše elemente strategij internacionalizacije (Global surveys on internationalization of HE 2003, 2005, 2010). Na osnovi rezultatov raziskave razvijajo bazo podatkov, platformo za internacionalizacijo, ki bo na razpolago vsem institucijam in opredeljuje ključne trende.

Globalni trendi visokega šolstva na področju internacionalizacije so po zadnjih analizah (Global surveys on internationalization of HE 2010):

- internacionalizacija je bistvenega pomena v razvoju kakovosti univerz in njena vloga raste kot še nikoli,
- študenti in njihova priprava za življenje v globalnem svetu sta osrednja skrb,
- internacionalizacija na univerzah in s tem povezana politika razvoja in aktivnosti,
- razmerje med razlogi za podporo izvajanju internacionalizacije in pričakovane koristi je zelo uravnovešeno,

- v procesu internacionalizacije je ključno definirati prioritete oz. cilje posamezne institucije (okrepiti raziskovalno dejavnost ali se usmeriti na pridobivanje znanja študentov),
- mednarodne aktivnosti potekajo znotraj regij, med katerimi je Evropa najzanimivejša,
- mobilnost študentov, čeprav osrednja aktivnost internacionalizacije, ostaja možnost le za nekaj privilegiranih študentov,
- ekonomska kriza vpliva na proces internacionalizacije po vsem svetu, saj jo univerze navajajo kot najpomembnejšo interno in eksterno oviro internacionalizacije,
- dve tretjini institucij imajo politiko/strategijo internacionalizacije napisano, vendar le polovica od teh ima za to namenjena sredstva in sistem spremljanja realizacije.

Najpomembnejše koristi internacionalizacije, ki jih navajajo univerze:

- internacionalizacija zaposlenih in študentov, omogočanje dostopa do programov in vsebin, ki jih na domači univerzi ni,
- dvig akademske kakovosti, posebej poučevanja in učenja,
- krepitev raziskovalne dejavnosti,
- inovativnost kurikulumov,
- nova znanja in spretnosti za študente, kot globalne državljane in učinkovite člane družbe,
- izboljšanje institucionalnega razvoja lastne politike, vodenja, storitev za študente in zagotavljanje kakovosti s pomočjo izmenjave izkušenj izven nacionalnih meja,
- mednarodna solidarnost,
- raznolikost programov in vključevanje v mednarodne mreže,
- prihodki.

Internationalizacija zahteva skupni in aktivni napor vseh dejavnikov Univerze v Mariboru in njenih članic ob zagotavljanju pogojev, da bodo institucionalni postopki in programi uspešno vodeni. Prav tako je potrebno zagotoviti, da bodo usklajeni akademski cilji in finančni pogoji. Tako bo dosežen cilj, večja prepoznavnost Univerze v Mariboru kot ugledne akademske institucije v mednarodnem prostoru. Zato mora univerza delovati na vseh področjih trajnostno naravnano in družbeno odgovorno, saj je dolžna sooblikovati globalni sistem visokošolskega izobraževanja, ki ceni akademsko integriteto, kulturo kakovosti, enake možnosti za vse in vzajemnost.

PROGRAM MEDNARODNIH AKTIVNOSTI UNIVERZE IN NJENIH ČLANIC

Univerza v Mariboru je mednarodno aktivna in prepoznavna institucija. Zaradi uspešnega mednarodnega sodelovanja in podpisanih sporazumov so se razvila nova partnerstva, programi in projekti, ki so univerzo postavili na zemljevid globalnega visokega šolstva.

Dejavnosti, ki so vključene v program mednarodnih aktivnosti univerze in njenih članic temeljijo na Nacionalnem programu visokega šolstva 2011 – 2020, na izbranih elementih mednarodnih strategij (Global Surveys on Internationalization of HE 2003, 2005, 2010) ter na Programu dela Univerze v Mariboru do 2015 in Letnem programu dela 2012.

Pri pripravi programa smo upoštevali mednarodne aktivnosti Univerze v Mariboru na posameznih področjih visokošolske dejavnosti, ki smo jih smiselno definirali na osnovi posameznih evropskih programov, podpisanih bilateralnih sporazumov in institucionalnih obveznosti v mednarodnih mrežah.

Univerza v Mariboru bo k uresničevanju strategije internacionalizacije pristopila s sklepom Senata Univerze v Mariboru, predvidoma junija 2012. V študijskem letu 2012/13 bo oblikovan celovit program mednarodnih aktivnosti univerze in njenih članic. Vrednotenje uresničevanja programa in merjenje kazalnikov uspešnosti izvajanja posameznih aktivnosti se bo začelo leta 2014.

Glede na vsebino posameznih aktivnosti se vodenje le-teh prenese na posamezne oddelke Rektorata Univerze v Mariboru. Na ta način se zagotovi izvajanje aktivnosti, odgovornost in pristojnost ter nadzor nad uresničevanjem programa.

Cilj in ukrepi

Ključni cilj programa mednarodnih aktivnosti je pospešitev procesa internacionalizacije Univerze v Mariboru in njenih članic. To bo doseženo z naslednjimi ukrepi:

1. Vse oblike visokošolske dejavnosti univerze in njenih članic je potrebno organizirati na način, da se zagotovi dostopnost in mednarodna primerljivost ter povezanost z mednarodnim prostorom.
2. Določiti je potrebno prioritete za posamezna področja študijske in znanstvenoraziskovalne ter umetniške dejavnosti (razvoj programa internacionalizacije doma in v tujini).
3. Zagotoviti finančne vire za določeno razvojno obdobje in druge potrebne resurse.
4. Spodbujati oblikovanja novih skupnih študijskih programov in njihovih posameznih delov, ki bodo konkurenčni in zanimivi tudi za zaposlitveni trg.
5. Aktivno vključevati študente v vse oblike procesa internacionalizacije.
6. Definirati vrednote, načela in cilje, vključno z medkulturnim učenjem, upoštevati načelo solidarnosti in spoštovanja ter oblikovati partnerstva (univerzitetna, regionalna, lokalna ...).

7. Spodbujati aktivno mednarodno sodelovanje v regiji (srednja Evropa, Podonavje, jugovzhodna Evropa, zahodni Balkan).
8. Spodbujati usmerjenost na nova perspektivna tuja partnerstva (BRICS in države tretjega sveta).
9. Posebno pozornost nameniti mednarodnemu benchmarkingu, ki je v obdobju finančne krize še posebej pomemben.
10. Vzpostaviti spletne baze podatkov za potrebe procesa internacionalizacije.

Univerza v Mariboru potrebuje za svoj dolgoročni razvoj in uresničevanje strategije internacionalizacije svoje dejavnosti stabilen, ustrezen in mednarodno primerljiv sistem financiranja. Vključevati mora mehanizme, ki bodo univerzo spodbujali k izboljšanju kakovosti in učinkovitosti ter vzdržnosti izvajanja študijskih programov ter doseganju njihove mednarodne vpetosti.

Viri:

- Affirming Academic values in Internationalization of HE, IUA (April 2012),
- EUA International Agenda, Internationalization: Policy framework (2006),
- Global Surveys on Internationalization of HE, IUA (2003, 2005, 2010),
- Internationalization and quality assurance, Engaging in the Modernization of European Higher education (2010),
- IUA Statement on Internationalization: Toward a Century of Cooperation: Internationalization of HE (2000),
- Letni program dela UM, jan –dec 2012,
- Memo CHE, 2012,
- Nacionalni program visokega šolstva 2011 – 2020, Ljubljana 2011 (MVŠZT),
- Notes on teleconference meeting: Ad-hoc expert group on Internationalization, IUA (July 2011),
- Program dela UM, 2011 – 2015,
- Program razvoja kulture kakovosti na UM, Center za razvoj kakovosti UM, november 2011,
- Resolucija, Zavezanost slovenski univerz za razvoj kulture kakovosti, Rektorska konferenca RS, marec, 2012,
- Re-thinking internationalization, IUA (2012),
- Sharing quality HE Across Borders: A Checklist for Good Practice, CHEA, IAU, ACE (2007),
- Sharing quality HE Across Borders, A Statement on Behalf of HE Institutions Worldwide, IUA, AUCC, ACE, CHEA (2004).

Pripravili:

- Center za razvoj kakovosti UM,
- Oddelek za izobraževanje in študentske zadeve UM,
- Oddelek za raziskovalno in umetniško dejavnost UM.